

Moedermoord

Auteur: Ambrosius Duuk

Moedermoord

Over tien dagen mag ik naar buiten. Niet even luchten, niet onder begeleiding naar een ziekenhuis, niet voor de zoveelste zitting of therapie. Nee. Naar buiten-buiten. Vrij. Of wat daar nog van over is.

Ze hebben me gewaarschuwd: de wereld is veranderd. Mensen praten anders, denken anders, voelen anders. Maar ik ben niet bang voor buiten. Ik ben bang voor wat ik mee naar buiten neem. Mijn verhaal. Mijn waarheid. Niet om goedkeuring te vragen. Geen excuses, geen sympathie. Alleen om te zeggen: dit is wat er echt gebeurde. En waarom. *Mijn naam is Noor El Idrissi. Ik ben 44 jaar. En toen ik 26 was, heb ik mijn moeder vermoord.*

Je verwacht misschien een kille gevangenisdame met een harde blik en handen die vergeten zijn hoe het voelt om zacht te zijn. Maar ik ben gewoon Noor. Ik was de oudste dochter in een traditioneel Marokkaans gezin, woonachtig in een buitenwijk van Utrecht. Onze flat was netjes. Altijd schoon. De gordijnen altijd dicht. Niet omdat we iets te verbergen hadden, maar omdat het zo hoorde. Mijn moeder, Fatima, was een vrouw van discipline. Plicht. Eer.

Flashback 1: Jeugdijaren

"Ga vegen nog eens! Daar in de hoek, Noor! Zie je dat stof?" Mijn moeder stond over me heen gebogen, haar handen in haar zij. Ik was zeven. Mijn armen trilden van het schrobben.

"Sorry mama."

Ze zuchtte. "Niet sorry zijn, beter zijn. Een meisje moet haar huis kunnen houden. Niemand wil een vrouw die niet weet hoe het moet."

Mijn broertjes keken toe vanaf de bank. Ze lachten, één had een zakje chips in de hand. Voor hen golden andere regels. De zon scheen door het raam, maar het gordijn was net dichtgetrokken. De buitenwereld, die was voor anderen. Wij moesten netjes, stil, onzichtbaar zijn.

Flashback 2: Puberteit

Op mijn veertiende kreeg ik mijn eerste menstruatie. Mijn moeder gaf me een handdoek en zei: "Vanaf nu ben je een vrouw. Dus gedraag je er ook naar. Geen lachen met jongens. Geen make-up. Geen schande brengen."

Ik wist nauwelijks wat menstruatie was. Op school had ik erover geleerd, maar het voelde alsof het iets vies was geworden nu. Mijn vader zei niets. Hij keek me alleen aan die avond. Een blik die ik niet begreep. Mijn moeder zette een bord extra rijst neer en zei: "Ze is een vrouw nu." En dat was dat.

Flashback 3: Verliefd

Jeroen had blauwe ogen en droeg oude truien. We ontmoetten elkaar in het tweede jaar van de hbo-opleiding pedagogiek. Hij lachte altijd met zijn hele gezicht. Hij vroeg me nooit waarom ik na de les zo snel vertrok of waarom ik zijn appjes pas uren later las.

"Mijn ouders zijn... traditioneel," zei ik op een dag.

"Dus, wat betekent dat voor ons?"

Ik haalde mijn schouders op. "Dat ik het geheim moet houden."

Hij knikte, pakte mijn hand. "Dan houden we het geheim. Tot jij klaar bent om te veranderen."

Moedermoord

Mijn moeder rook alles. Leugens, angst, parfum. Ik had die dag mijn sjaal laten liggen in Jeroens auto. Ze rook zijn geur eraan. De scène die volgde was een orkaan in stilte. Geen geschreeuw, alleen haar ogen die brandden. Mijn vader hoorde haar fluisteren in de keuken: "Ze beschaamt ons."

De volgende dag was alles weg. Telefoon. Laptop. Mijn schoolspullen. "Je stopt met die school. Je wordt huisvrouw. Zoals het hoort."

Ze stond in de keuken, sneed koriander fijn. De geur was scherp en vertrouwd, een geur uit onze jeugd, uit alle vrijdagmiddagen waarop ze kookte voor het hele gezin, alsof liefde altijd via eten moest gaan. Ik stond op nog geen twee meter afstand. Mijn hart bonsde al uren. De stilte tussen ons was dik, vol dingen die nooit gezegd mochten worden.

"Ik had je moeten uithuwelijken toen je zestien was," begon ze, zonder me aan te kijken. Haar stem was vlak, bijna zuchtend, alsof ze een boodschappenlijstje opsomde. "Je hebt ons te schande gemaakt. Je bent een hoer."

Dat woord. Alsof het de sleutel was tot alles wat ze in mij verachtte.

Mijn vingers tintelden. Mijn zicht werd smal, alsof ik door een tunnel keek. Het mes lag voor haar op het aanrecht, het lemmet dof van gebruik. Ze draaide zich om, koriander nog aan haar vingertoppen.

"Je denkt dat liefde je zal redden? Dat die jongen je op gaat vangen?" Haar mond trok in een spottende glimlach. "Niemand wil een meisje zoals jij."

Mijn hand bewoog. Niet gepland. Niet gedacht. Een flits van zilver en woede.

Het mes gleed in haar zij, schuin omhoog.

Ze keek me aan alsof ze het niet begreep – alsof ik een vreemde was, een ongenode gast in haar keuken. Ze wankelde achteruit, haar hand tegen het aanrecht.

"Nee..."

Het was geen kreet. Meer een fluister, alsof ze wilde onderhandelen met het lot.

Ze zakte door haar knieën. Er kwam bloed uit haar mond, donker, stil.

De koriander lag op de grond, verspreid als vers gescheurde bladeren.

Alles was stil. Zelfs de vogels buiten. Alleen mijn ademhaling. Kort, schokkend.

Ik belde de politie. Mijn vingers trilden, maar ik wist precies wat ik moest zeggen.

"112, wat is uw noodsituatie?"

"Ik heb mijn moeder gestoken," zei ik. Mijn stem klonk als die van een ander.

"Ze is dood, denk ik."

Het duurde negen minuten. Ik bleef bij haar lichaam zitten, rug tegen de keukenkast, benen opgetrokken. Toen ze kwamen, hoorde ik eerst de sirenes, toen gestommel in het trappenhuis. De voordeur stond al open. Twee agenten stormden binnen: een man, gespierd, hand op zijn wapen; en een vrouw, jonger, haar blik scherp, maar niet onvriendelijk.

"Mevrouw, blijf zitten. Handen zichtbaar houden."

Ik stak mijn bebloede handen omhoog.

De vrouwelijke agent knielde naast me. "Is er iemand anders in het huis?"

"Nee," zei ik. "Alleen zij."

Ze keek naar het lichaam, knikte naar haar collega. "Slachtoffer is bewusteloos of overleden. Geen ademhaling zichtbaar. We hebben medische assistentie nodig, spoed."

Moedermoord

Ik liet het mes los, alsof ik het pas toen echt voelde. Ze deden plastic zakken om mijn handen, voor het forensisch onderzoek. Ze lazen me mijn rechten voor. Alles ging langzaam en toch te snel.

"U wordt verdacht van moord. U heeft het recht om te zwijgen. U heeft het recht op een advocaat."

"Ze was mijn moeder," zei ik.

De vrouwelijke agent keek me even aan. Iets verzachtte in haar gezicht, maar het protocol bleef onwrikbaar. "Dat spijt me, mevrouw. Maar u moet nu mee."

Ze boeiden me niet hard. Ik weet nog dat ik dacht: dit is het zachtste dat iemand me in jaren heeft aangeraakt.

De cel was klein. Koud. Ik kreeg een deken, een beker water, en later een standaardmaaltijd – iets met aardappelpuree en wortelen. Ik at niets.

Mijn advocaat kwam later die avond. Een vrouw. Ze heette Ellen. Haar stem was kalm, maar resoluut.

"Je hebt haar niet doodgestoken om haar geld, of uit haat," zei ze na mijn verklaring.

"Nee," zei ik.

"Dan moeten we dat verhaal vertellen. Maar je moet weten: de wereld begrijpt dit soort verhalen niet altijd. Zeker niet als je..."

Ze bedoelde: als je bent wie ik ben. Vrouw, Marokkaans, dochter.

"Ik vertel gewoon de waarheid," zei ik.

"Goed," zei zij. "Dan gaan we dáármee verder."

De ruimte was wit, kil. Aan de muur hing een klok die elke seconde luid leek te tikken. Ik zat aan een metalen tafel met mijn handen gevouwen in mijn schoot. De plastic zakken waren inmiddels weg, maar de geur van bloed hing nog in mijn neus, vermengd met koriander en afwasmiddel.

Twee rechercheurs. Een man met een vermoeid gezicht en een vrouw die me strak aankeek, alsof ze haar oordeel al had geveld. Ellen zat naast me. Ze had haar hand op een map gelegd, maar zei niets. Ze liet mij beginnen.

"Mevrouw El Idrissi," zei de man. "U heeft zelf 112 gebeld en verklaard dat u uw moeder heeft neergestoken. Klopt dat?"

"Ja."

"Waarom?"

Ik wilde het uitleggen, echt waar. Maar ik voelde de woorden als stenen op mijn tong. Hoe vertel je dat je een leven lang onder water hebt geleefd, en op het moment dat je eindelijk ademt, je verdrinkt?

"Ze... begon te schelden. Zoals altijd," zei ik zacht. "En toen... pakte ik het mes."

"Impulsief?" vroeg de vrouw.

"Niet gepland," zei ik. "Niet voorbereid. Ik... ik wilde alleen dat ze stopte."

"Was u bang voor haar?"

Ik knikte. Maar ik wist dat dat niet genoeg was. Angst is moeilijk te bewijzen als je geen blauwe plekken hebt. Geen audio-opnames van jarenlange vernedering. Geen dossier bij Veilig Thuis. Alleen herinneringen en een litteken op je ziel.

Ze stelden meer vragen. Over de ochtend. Over het mes. Over mijn jeugd. Toen ze vroegen of ik eerder gewelddadig was geweest, voelde ik iets in mij verstarren.

"Nee," zei ik. "Ik heb nooit iemand geslagen. Zelfs mezelf niet."

Moedermoord

Het verhoor duurde uren. Toen ik terug naar de cel werd gebracht, keek de vrouwelijke rechercheur me nog even aan. Ze had iets zachters in haar blik dan aan het begin.

“Je moet rusten,” zei ze. Niet als een bevel. Meer als een advies. Als van vrouw tot vrouw. Het matras was dun, het deken kriebelde. De muren ademden de kou van jaren. Ik lag op mijn rug en telde het tempo van mijn hart. Iemand in een cel verderop snurkte. Een ander huilde zacht. Maar ik was stil.

Ik dacht aan haar handen. Hoe vaak ze me hadden geslagen. Maar ook hoe ze me vroeger invlocht voor school. Hoe ze soep opschepte zonder iets te zeggen, maar altijd nét wat extra voor mij. Ze was geen monster. En ik was geen heldin.

We waren twee vrouwen, gevangen in dezelfde kooi. Alleen: zij had de sleutel nooit willen overhandigen. En ik had ‘m uiteindelijk met geweld uit haar handen gerukt.

Ik droomde niet. Ik sloot mijn ogen en liet de leegte me vasthouden.

Toen ik wakker werd, wist ik: dit is het begin van iets. Niet van straf. Maar van mezelf.

De rechtszaal rook naar hout, oud papier en zweet. Alles was strak geordend, alsof dat enige grip moest geven op wat chaotisch en onbegrijpelijk was. Ik zat achter glas. Niet geboeid, maar gescheiden. Alsof ik al een relikwie was, iets uit een andere tijd, een ander leven.

Mijn familie zat op de publieke tribune. Mijn vader in een donker pak, zijn ogen leeg, gezicht in steen gebeiteld. Mijn broers keken niet naar me. Eén keek naar zijn schoenen, de ander hield zijn armen gekruist. Geen van hen had me bezocht. Geen enkele brief. Geen stilte met betekenis. Alleen afwezigheid.

De aanklager was jong. Ambitueus. Hij gebruikte woorden als "eengerelateerd geweld", "gecontroleerde omgeving", "mogelijkheid tot alternatieven".

"Waarom heeft ze haar moeder niet verlaten?" vroeg hij aan de rechter.

"Waarom niet gewoon weggelopen?"

Alsof dat ooit een optie was. Alsof we de vrijheid hadden van films en Netflix.

Mijn advocaat, Ellen, stond op. Haar stem was kalm, maar sneed door de zaal als een scalpel.

“Mevrouw El Idrissi leefde onder structurele psychologische druk. Geen vrijheid. Geen bewegingsruimte. Geen eigen identiteit. Wat voor u een keuze lijkt, was voor haar ondenkbaar. Ze handelde niet uit woede, maar uit overleving.”

Ik zei niets. Ik keek naar de grond terwijl ze foto's toonden. De keuken. Het mes. Mijn handen.

De rechter keek me uiteindelijk recht aan.

“U heeft haar doodgestoken. Dat staat buiten kijf. Maar u heeft ook zichzelf jarenlang opgesloten geleefd.”

Uiteindelijk het vonnis: Vijftien jaar.

Er werd niet gehuild. Niet gejuicht. Alleen adem gehaald, alsof de hele zaal zich pas toen weer herinnerde hoe dat moest.

Moedermoord

De eerste maanden voelde alles als straf. De kou. De monotonie. De stilte in de avonden. Maar ook de onverwachte vriendelijkheid van sommige bewaarders. Een knik. Een extra toetje. Een kaart met kerst.

Ik kreeg therapie. Groepstherapie ook, met vrouwen die hun kinderen kwijt waren, hun vrijheid, hun grip op de werkelijkheid. We spraken in cirkels, voorzichtig. Geen van ons vertrouwde zomaar. Maar toch, ergens in die gedeelde stilte, groeide er iets. Begrip. Menselijkheid.

Een keer vroeg een medegevangene:

"Zou je het weer doen?"

Ik dacht lang na.

"Niet zoals het ging. Maar... ik weet niet of ik het had overleefd als ik het níet had gedaan."

Ik werkte in de keuken, ironisch genoeg. Iedere dag sneed ik groenten. Soms koriander. De geur joeg me nog steeds de adem af. Maar ik bleef staan. Mijn handen trilden niet meer. Mijn vader stuurde na vier jaar een brief. Eén bladzijde.

Noor,

Je hebt deze familie gebroken. Maar ik bid nog steeds voor je ziel.

Baba.

Geen "ik mis je", geen vragen. Alleen een gebed. Als een verplichting.

Mijn jongste broer trouwde. Ik kreeg het via een andere gevangene te horen, haar nicht werkte bij een Marokkaanse bakkerij in Utrecht. Mijn naam was taboe geweest op het feest. Mijn foto's uit het familiealbum gehaald.

Eén nicht, Zohra, schreef me stiekem.

Ik geloof niet dat je een monster bent. Ik geloof dat niemand je ooit echt heeft gezien. Als ik kon, kwam ik op bezoek. Maar dat mag ik niet. Vergeef me.

Ik huilde pas toen. Niet om de woorden, maar om wat ze betekenden: dat er nog ergens een echo van mij bestond buiten deze muren.

Over tien dagen ben ik vrij. Niet vergeven, niet vergeten, maar vrij.

Ik weet niet of iemand op mij wacht. Ik weet niet wie Noor buiten de gevangenis is.

Misschien ben ik alleen.

Maar ik leef. Ik ben hier. En ik heb mijn verhaal.

Niet om iemand te overtuigen. Alleen om te zeggen:

Ik was er.

En dit is wat er gebeurde.

En nu, tien dagen voor mijn vrijlating, lijkt het alsof ik opnieuw moet leren ademen. Begeleider vroeg: "Wat wil je doen, straks?"

Ik zei: "Schrijven."

Hij vroeg: "Over haar?"

Ik knikte. Maar wat ik bedoelde was: over mij.

Want dit is niet het verhaal van een moord. Dit is het verhaal van een meisje dat nooit een meisje mocht zijn. Van een vrouw die haar vrijheid pas vond toen ze alles verloor wat haar identiteit ooit was. Mijn moeder leerde me hoe je een huis schoonhoudt, maar niet hoe je je hart openhoudt. Ze leerde me eer, maar niet liefde. Ik weet niet of ik haar ooit echt heb gehaat. Maar ik weet wel dat ik nooit heb mogen bestaan in haar ogen zoals ik was.

Moedermoord

Wat ik me afvraag: wie ben ik buiten deze muren? Buiten haar stem in mijn hoofd? Buiten de tijd die ik heb uitgezeten, maar nog niet heb losgelaten?

Misschien ga ik naar zee. Niemand kan je daar horen schreeuwen, maar ook niemand vraagt er waarom je huilt. Misschien ga ik koffie drinken in een anoniem café, en kijken naar vrouwen die luid praten, lachen, vrij zijn. Misschien leer ik opnieuw wat het betekent om te voelen zonder angst.

Of misschien doe ik niets van dat alles. Misschien begin ik met een wit vel papier. En schrijf ik:

"Mijn naam is Noor El Idrissi. En dit is niet het einde van mijn verhaal. Het is pas het begin."

Einde. (...of het begin, als jij dat wilt.)

"Vrijgelaten, maar niet vergeten – en nu nooit meer gehoord"

door: Merel Koster, journalist Binnenland

14 mei

Utrecht – Slechts vier uur na haar officiële vrijlating uit de Penitentiare Inrichting Nieuwersluis is Noor El Idrissi (44) vanmiddag omstreeks 13:25 uur doodgestoken op de stoep van een opvanghuis in Kanaleneiland. El Idrissi, die vijftien jaar geleden veroordeeld werd voor de moord op haar moeder, werd bij aankomst op haar tijdelijke verblijfplaats opgewacht door een onbekende man die haar meerdere malen stak. Hulpdiensten waren snel ter plaatse, maar reanimatie mocht niet baten. Noor overleed ter plekke aan haar verwondingen.

Volgens de politie is de verdachte haar jongere broer, Rachid El Idrissi (39), die direct na de steekpartij is gearresteerd. Getuigen melden dat hij haar opwachtte met een mes verborgen in zijn jas en "iets mompelde over eer en familie" voor hij toesloeg.

Een afscheid zonder applaus

Noor El Idrissi kwam vanmorgen om 09:00 uur naar buiten. Geen pers, geen familie, geen opvangteam met bloemen of woorden van hoop. Alleen een maatschappelijk werkster, een papieren tas met kleren, en een OV-chipkaart. Ze stapte in een taxi die haar bracht naar een anoniem adres, een opvanglocatie voor ex-gedetineerden die nergens anders terecht kunnen.

Ze had geen sociale media. Geen telefoon. Geen plannen die bekend waren. Alleen het dagboek dat ze bijhield in haar cel, waarin volgens bronnen "duidelijk werd hoe diep haar strijd met zichzelf en haar verleden was".

Rachid El Idrissi is jarenlang buiten beeld gebleven. Hij was destijds 24 jaar en woonde nog thuis ten tijde van de moord. Tijdens de rechtszaak weigerde hij te getuigen. Op Facebook, waar zijn profiel inmiddels offline is gehaald, deelde hij jarenlang religieuze spreken en gezinsfoto's — nooit een woord over Noor.

"Ze bestaat niet meer," zou hij gezegd hebben tegen een kennis in 2015.

Volgens bureaus van de familie El Idrissi, die nog steeds in dezelfde flat woont in Utrecht Overvecht, was er "nooit sprake van verwerking".

"Voor hen was Noor dood vanaf het moment dat ze gearresteerd werd. En nu... is ze dat ook," zegt een buurvrouw.

Moedermoord

De moord op Noor El Idrissi heeft opnieuw de discussie aangewakkerd over eerwraak, re-integratie en veiligheid van ex-gedetineerden. De opvanginstelling waar ze werd ondergebracht heeft laten weten "geschokt en verslagen" te zijn.

"We hebben gedaan wat we konden binnen de bestaande protocollen. Mevrouw El Idrissi heeft expliciet verzocht om geen politie-escorte of mediabegeleiding. Ze wilde stil verdwijnen," aldus een woordvoerder.

Toch bleek de stilte niet veilig.

De laatste zinnen

In de cel schreef Noor elke week een brief aan zichzelf. In één daarvan, gevonden in haar dagboek, stond:

"Misschien wacht niemand op me. Misschien blijf ik altijd de vrouw die haar moeder vermoordde. Maar ik wil bestaan buiten dat moment. Ik wil lopen zonder te fluisteren. Ademhalen zonder te schamen. Leven, ook als niemand het gunt."

Ze is daar nooit aan toe gekomen.

Noor El Idrissi zal volgende week worden begraven. Wie haar begrafenis zal bijwonen, is nog niet bekend.

Hieronder enkele dagboekfragmenten van Noor El Idrissi, geselecteerd uit de laatste maanden van haar detentie. Ze zijn intiem, scherp en pijnlijk eerlijk, een inkijk in de ziel van een vrouw die haar vrijheid hoopte te verdienen, maar nooit aan de andere kant van schuld mocht aankomen:

➤ Dagboekfragment – 2 oktober

Er zijn dagen waarop ik vergeet hoe haar stem klonk. En dan ineens hoor ik haar weer. Niet roepend. Niet snauwend. Maar zingend. Op donderdagmiddag, als ze uien stond te snijden voor de harira. Ze neuriede dan iets, zacht, bijna teder. En ik herinner me dat ik dacht: misschien is dit liefde. Misschien is stilte ook een vorm van zorgen.

➤ Dagboekfragment – 14 november

Ze zeggen hier dat tijd heelt. Maar dat klopt niet. Tijd is een spiegel. En na genoeg tijd zie je jezelf niet meer als slachtoffer, of dader, maar gewoon als mens. Met al je lagen. En dat is soms moeilijker dan schuld dragen.

➤ Dagboekfragment – 23 december

De bewaker wenste me fijne feestdagen. Ik wist niet wat ik moest zeggen. Mijn familie viert die niet. Ik heb nooit een boom gehad, geen lichtjes, geen cadeautjes. Maar gisteren maakte iemand in de keuken koekjes. En ik kreeg er één. Het smaakte naar niks. En tegelijk: naar alles wat ik nooit heb gehad.

➤ Dagboekfragment – 8 januari

Ik droomde dat ik vrij was. Niet buiten, maar binnenin. Dat ik op een bank zat in de zon, met een boek. Geen zorgen. Geen blik van mijn vader. Geen angst voor wie ik geworden ben. Alleen vrede. Toen ik wakker werd, huilde ik. Omdat ik even had gedacht: misschien mag ik dat leven ooit echt voelen.

Moedermoord

➤ Dagboekfragment – 30 april

Ik heb een koffer gekregen voor straks. Mijn kleren passen er precies in. Niet omdat ik weinig heb, maar omdat ik mezelf klein heb leren houden. Ik vouw mijn pyjama alsof iemand me gaat controleren. Oude reflex. Moeilijk af te leren. Ik hoop dat ik buiten mag leren bestaan zonder toestemming.

➤ Dagboekfragment – 5 mei

Over vijf dagen ben ik vrij. Ik ben bang. Niet voor de wereld, maar voor het feit dat ik straks geen muren meer heb om me tegen te houden. Wat als ik verdwijnt in de ruimte die vrijheid heet? Wat als ik niemand meer ben zonder mijn schuld? Wat als ik eindelijk ademhaal... en niemand luistert?

➤ Dagboekfragment – Laatste dag in detentie – 13 mei

Vandaag is de laatste dag. En ik voel niets. Misschien is dat het ergste: de leegte die ik voel in plaats van opluchting. Ik ben niet bang voor de buitenwereld, voor de vrijheid die op me wacht, maar voor mezelf. Wat als ik alles mee naar buiten neem? Mijn angst, mijn boosheid, mijn schuld? Wat als ik nooit meer kan ontsnappen aan wat ik heb gedaan? Ik heb nooit echt geweten wat vrijheid betekent. De tijd was altijd iets dat me weghield van iets anders, van iets beters. Maar ik heb nooit geweten wat dat beteren precies was. Misschien is het zoiets als lucht. Die ik nu niet meer kan inademen. Omdat ik weet dat ik altijd naar adem zal snakken, zelfs als ik buiten ben.

Ik weet dat ik niet kan teruggaan. Niet naar huis, niet naar de plek waar ik ooit thuishoorde. Daar was ik te klein, te zwak, te onderworpen. Alles wat ik deed, was iets om te ontsnappen, niet om te leven.

Ik wil niet dat mensen zich mijn verhaal herinneren. Niet omdat ik me schaam, maar omdat ik wil dat ze mij zien als iets anders dan mijn moord. Misschien ben ik niet meer dan wat ik deed. Misschien ben ik dat altijd al geweest.

Ik zal straks door de deuren lopen, en ik zal de zon zien. Ik zal de lucht voelen. Maar ik weet dat ik altijd weer terug zal willen naar een plek die veilig voelt, een plek waar ik niet hoeft na te denken. En misschien zal ik die nooit vinden. Misschien bestaat er geen plek meer voor mensen zoals ik.

Als je me ooit ziet, kijk me dan niet aan zoals je zou kijken naar een dader. Kijk me aan zoals je zou kijken naar iemand die probeert te overleven, zelfs als dat betekent dat ze de mensen die ze het meest liefhad, moet verliezen.

Misschien is dit wat vrijheid is: altijd weten dat je nooit echt kunt ontsnappen.